

Posudek vedoucího na diplomovou práci

Název práce: Školní poradenské pracoviště – realita a očekávání

Autorka práce: Mgr. Bc. Monika Chrtková

Vedoucí práce: doc. Dr. Anna Kucharská, Ph.D.

Autorka předložené práce se již pohybuje v praxi a zvolila si tedy diplomový úkol, který ji velmi zajímá – proč je stále na našich školách tak málo školních psychologů, přestože pro současné inkluzivní vzdělávání je školní psycholog potřebnou figurou. Rozhodla se probádat téma z pohledu dvou odlišných škol – na jedné z nich školní psycholog působí, na druhé škole nikoli, práce je tedy spíše případovou studií situace na dvou školách. Snažila se přitom, aby si školy byly alespoň rámcově podobné – aby rozdíly nebyly dány samotným zaměřením školy (např. pokud by byla škola výrazně cílena na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, je možné, že by byly výsledky odlišné). Její vybrané školy by měly být školy běžného typu, bez výrazné inklinace ke specializovanému pojetí školního vzdělávání. Podobnost škol je dále zajištěna podobným prostředím, podobným počtem žáků, složením učitelů.

Pro diplomantku má téma smysl i proto, že sama ve škole pracuje – vystudovala nejdříve učitelství pro 1. st. ZŠ, má ambici stát se školní psychologkou. Proto se ve svém diplomovém zadání obrací právě na učitele, pro které může být školní psycholog výraznou figurou na cestě profesního rozvoje učitelů (tj. přímo v praxi), ale také pro které je školní psycholog poskytovatelem podpůrné poradenské služby. I když sice o zapojení školního psychologa rozhoduje ředitel školy (mj. nutností hledat na tohoto odborníka finanční prostředky), mohou být učitelé výrazným podporovatelem či naopak odpůrcem působení školního psychologa (ředitel školy může názor učitelů brát v potaz).

Zaměření práce vítám, je dobře, že si autorka práce uvědomuje toto specifikum – že si vybrala jen jednu skupinu respondentů a že např. nekomparuje možnosti a limity působení také srovnáváním s očekáváním rodičů či žáků – ve smyslu tvrzení, že méně je někdy více.

V teoretické části práce se autorka opírá zejména o tuzemské zdroje, snaží se nejdříve vymezit definici a historii školní psychologie, kde srovnává různá pojetí i sleduje kontext tohoto pojetí a různých pohledů na vymezení činností školního psychologa. Najdeme zde i informace ze zahraniční literatury, bohužel někdy se jedná zřejmě o sekundární odkazy a nejsou přitom uvedeny sekundární zdroje (např. na s. 12 Stern, Witmer). Jedná se pravděpodobně o údaje ze Štecha a Zapletalové, autorka měla více důsledně na publikaci z r. 2013 odkazovat. V dalších kapitolách teoretické části se autorka krátce zabývá legislativním ukotvením, velmi stručně zmiňuje evropské projekty (IPPP ČR), které vedly k rozšíření profese školního psychologa a zmiňuje výsledky některých studií věnovaných identitním figurám školního psychologa, s důsledky vymezování jeho charakteristik. Dále se věnuje vztahové síti školy – jak v obecnější rovině, tak konkrétním aspektům ovlivňující vztah ředitel – školní psycholog, učitelé – školní psycholog, školní psycholog – žáci. Tato část je velmi důležitá pro empirickou část diplomové práce, autorka opět čerpá převážně z tuzemské literatury. V závěru se věnuje odborným činnostem školního psychologa a etickým aspektům poradenské práce v prostředí školy.

Jak již bylo uvedeno, autorka diplomové práce se rozhodla prozkoumat očekávání a percepci reality ve dvou školách – zvolila dotazníkovou metodu, pro níž si nejdříve zmapovala v teorii tzv. krizová místa ve vztazích mezi učiteli a školními psychology. Při zpracování dat postupovala metodou tzv. rámcové analýzy (tedy tematické obsahové analýzy) – oceňuji, že nepředkládá data, jak jí vyšla v jednotlivých otázkách, ale že odpovědi analyzovala a kategorizovala. Obdržela pět hlavních kategorií, které se staly předmětem jejího zájmu – role školního psychologa, náplň práce, představa ideálního školního psychologa, obavy ze školního psychologa a financování školního psychologa – jakožto kategorie, které vstupují do vidění pozitiv a negativ zapojení školního psychologa. V těchto kategoriích identifikuje další podkategorie a pro přehlednost je uvádí formou přímých výpovědí respondentů. Snaží se přitom najít rozdíly v percepci dané kategorie mezi oběma školami.

V kapitole věnované diskusi se snaží ještě více postihnout rozdíly mezi školami, hledá souvislosti možných výkladů a konfrontuje je s údaji v literatuře. Vzhledem k množství výroků a nálezů se autorka pokouší zprostředkovat jednodušší pohled pomocí výkladové tabulky, kde jsou přehledně srovnány okolnosti v rámci sledovaných kategorií, které podporují nebo brání zavedení školního psychologa.

Diplomová práce má všechny části, které typ práce vyžaduje a splňuje kritéria kladená na diplomové práce na katedře psychologie. Je zajímavá, čtivá, je zřejmé zaujetí pro téma. Vyskytují se drobné formální prohřešky (např. s. 31 „utíká“ řádek, občas se setkáme s ne vždy vhodnými pojmy – např. inkluzivní pedagogika, s. 8 – spíše by se mělo jednat o inkluzivní vzdělávání, problém se sekundárními citacemi byl již uveden). Tyto drobnosti však považuji na nepodstatné a doporučuji práci k obhajobě.

Shoda s jinými dokumenty je pod 5 %, je tedy nevýznamná – většinou se jedná o odkazy na literaturu v textu, přímé citace a parafráze údajů v literatuře.

Prosím autorku práce, aby při obhajobě zmínila nejdůležitější nálezy – to co podporuje a co naopak brání většímu zapojení školních psychologů a jak se zásadně liší percepcie školního psychologa ve škole, kde psycholog působí a kde nikoli. Který nález autorku nejvíce překvapil? Přemýšlela autorka i o „neodborných“ či „ryze praktických“ důvodech, proč na školách psychologové nejsou v míře, která by se po cca 20 letech postupného rozšiřování této figury dala předpokládat?

Doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

V Praze dne 16. 5. 2018